herpy

GEKKOER

Strophurus ciliaris

Strophurus ciliaris er en slank, spinkel gekko fra det indre og nordlige Australia med lange pigger over øynene, piggete hale og en sterkt farget munn. Den klatrer rundt i busker og spinifex, soler seg gjerne og kan sprøyte en illeluktende væske fra halen hvis den blir truet.

Familie: Diplodactylidae Engelsk: Northern spiny-tailed gecko Tidligere navn: *Diplodactylus ciliaris* Publisert 15. november 2026

FAKTABOKS

DYRET

Voksenstørrelse	**12-15 cm** total lengde inkl. hale
Levealder	**6-10 år**
Aktiv	**Om dagen, i skumringen og om natten**
Levevis	**Trelevende**
Biotop	**Halvørken**
Vanskelighetsgrad	**Øvet**

STELL

Min. terrarium	**30 × 30 × 45 cm** L × B × H for 1 voksent dyr
Temperatur, dag	**25-29 °C**
Varmeplass	**30-32 °C**
Temperatur, natt	**18-25 °C**
Luftfuktighet	**30-50 %**
UVB	**Anbefalt** Ferguson-sone 2
Kosthold	**Insekter**
Holdes	**Alene, parvis eller én hann med flere hunner**

AVL

Formering	**Eggleggende**
Kjønnsmoden	**12-24 mnd.**
Kullstørrelse	**1-2 egg**
Kull per år	**6-10**
Inkubasjon	**55-65 dager** ved 27-29 °C

VERN OG PAPIRER

CITES	**Liste III**
EU-vedlegg	**Vedlegg C**
IUCN	**Livskraftig (LC)**

Om arten

Strophurus ciliaris er den største av de pigghalede gekkoene i slekten *Strophurus*. Artsnavnet *ciliaris* betyr "med øyevipper" og viser til rekken av lange pigger over hvert øye. Flere pigger løper nedover halen. Arten ble beskrevet av Boulenger i 1885 som *Diplodactylus ciliaris* og er siden flyttet til *Strophurus*.

Fargen varierer mye, fra ensfarget grå med få svarte eller oransje skjell til rik brun med mønster av grå, hvite og oransje skjell. Dyret kan skifte mellom kremfarget og sjokoladebrunt etter tid på døgnet, temperatur, lys og sinnsstemning, og mange har en kontrastfarget hale med flekker i gult til oransje. Hunnene er tydelig større enn hannene.

Størrelsen oppgis forskjellig. Angivelsene av den samlede lengden varierer fra opptil 14 cm til 15-16 cm, og en gjennomsnittslengde på 9 cm gjelder trolig kroppen uten hale. Faktaboksen viser derfor 12-15 cm samlet lengde. Det finnes ingen pålitelige vekttall. I fangenskap lever pigghalegekkoene 6-10 år eller mer.

Som alle artene i slekten kan gekkoen sprøyte en tyktflytende, illeluktende og ufarlig væske fra halen mot fiender som fugler. Føler den seg truet, sperrer den opp munnen og viser en kraftig farget gane mens den løfter halen. Det skilles mellom to underarter: den tropiske *S. c. ciliaris* i nord og ørkenformen *S. c. aberrans* i det tørre innlandet.

I terrariet er arten livlig og ganske dristig, men ikke et dyr for daglig håndtering. Den er mest til å se på, især om kvelden, når den kommer ned langs greinene for å ta imot insektene.

Utbredelse og leveområde

Strophurus ciliaris finnes bare i Australia, der den lever i den indre og nordlige delen av kontinentet. Underarten *ciliaris* er kjent fra den nordlige halvdelen av Northern Territory og helt opp i det nordligste Western Australia, med typelokalitet ved Port Darwin. Underarten *aberrans* finnes fra Western Australias nordvestkyst gjennom det tørre innlandet til det sørlige Northern Territory, det nordlige South Australia, det vestlige New South Wales og det sørvestlige Queensland.

Knapt halvparten av alle registrerte funn er fra Northern Territory, knapt en tredjedel fra Western Australia og omkring en tidel fra South Australia. Resten fordeler seg på Queensland og New South Wales. Arten er ikke registrert i Victoria.

> **Naturlig utbredelse:** Australia.

LEVEOMRÅDE

Strophurus ciliaris lever i tørt og halvtørt land: åpent buskland, akasiekratt og tuer av spinifexgress. Den er mer tre- og buskboende enn de fleste ørkengekkoer og sitter ofte fritt på tynne greiner. Slektens pigghalede arter er kjent for å sole seg i full sol blant de små greinene, og arten sees også solende om dagen, selv om den hovedsakelig er nattaktiv.

Om natten jakter den insekter og andre leddyr blant greinene og går bare ned på bakken for å komme seg fra busk til busk. Den er også sett slikke saft fra akasier. Klimaet i utbredelsesområdet spenner fra tropisk i nord til tørt ørkenklima i innlandet, med varme dager, kjøligere netter og en kjølig tørketid. Det finnes ingen detaljerte temperatur- og fuktmålinger for arten i naturen, så tallene for terrariet bygger på erfaringer fra fangenskap.

Stell

TERRARIET

Høyden betyr mer enn bunnarealet, fordi *Strophurus ciliaris* er en klatrer. Enkeltdyr, par og trioer kan holdes i terrarier på 30 × 30 × 45 cm (lengde × bredde × høyde) eller større, og det er et godt minimum for ett voksent dyr. For et par eller en trio er et større terrarium, for eksempel 40 × 40 × 60 cm, å foretrekke; det målet er et anslag. Hold hanner adskilt.

Innred med mange skrå og loddrette greiner og gjerne tørre greiner med forgreininger, slik at gekkoen kan klatre, sole seg og hvile i skygge. Et par stykker korkbark gir skjul, og tørt, høyt gress fungerer som ekstra skjul. Dyret kan godt gå opp glatte flater, så terrariet må være tett lukket. Som bunnsubstrat brukes et lag sand på 1-2 cm. Unger klarer seg i små, enkle bokser med nett i lokket og et par greiner.

TEMPERATUR

Terrariet til *Strophurus ciliaris* skal ha en varm sone øverst og en kjøligere sone nederst. Gi et varmt punkt på omkring 32 °C høyt oppe og 25-27 °C ved bunnen om sommeren. Om natten slås varmen helt av, og temperaturen kan falle til romtemperatur, omkring 22-25 °C. I vinterhvilen ligger dagen på 24-29 °C og natten ned til omkring 18 °C.

Gekkoen tåler kulde godt, og den klarer seg ned til énsifrede temperaturer om vinteren, men det er likevel lurt å gi litt varme om dagen. Bruk en liten varmepære eller en halogenspot i den ene toppen av terrariet, styrt av en termostat, og mål med termometer både oppe og nede. Sjekk at dyret ikke står og gaper eller gjemmer seg i skyggen hele dagen; da er det for varmt.

Les mer: Varme og temperatur

LUFTFUKTIGHET OG VANN

Strophurus ciliaris skal ha lav luftfuktighet. Konkrete tall er ikke dokumentert, men 30-50 % passer til artens tørre leveområder. Spray sidene og greinene i terrariet lett om kvelden to-tre ganger i uken, og la det tørke helt opp, slik at det nesten ikke er dråper igjen neste morgen. Gekkoen drikker dråper fra blader og greiner heller enn av en skål, men en liten skål med friskt vann bør likevel stå framme.

Hold bunnen tørr. Våt sand gir mugg, og hunnene legger egg der det er fuktig, så det eneste fuktige stedet bør være eggleggingskassen. Ved hudskifte kan litt ekstra spraying hjelpe. I vinterhvilen sprayes bare én gang i uken.

Les mer: Luftfuktighet, sprøyting og ventilasjon

LYS OG UVB

Strophurus ciliaris er aktiv i skumringen og om natten, men soler seg også om dagen. UV-lys er sannsynligvis gunstig, selv om dyr også har levd lenge uten. UVB anbefales derfor. En god løsning er en UV-gradient med en UV-indeks på omkring 3,0 på det høyeste punktet og skygge i resten, tilsvarende Ferguson-sone 2. Bruk et UVB-rør, og sørg for at dyret kan trekke seg bort fra lyset.

Til avl kan dagslyset være 14 timer om sommeren og 6 timer om vinteren. Uten avl er 12 timers lys om sommeren og 10 om vinteren en enkel rytme. Det skal være mørkt om natten.

Les mer: Lys og UVB

FÔRING

Strophurus ciliaris lever av leddyr og er ikke kresen. Voksne dyr får sirisser, kakerlakker og andre insekter i passende størrelse tre ganger i uken, gjerne oppfôret med grønnsaker og insektfôr et døgn eller to i forveien. Gekkoen har en overraskende stor munn og tar store byttedyr. Larver av svart soldatflue eller tobakksvermer kan gis en gang iblant som avveksling.

Gi kalk og et vitamin- og mineraltilskudd etter produsentens anvisning, og bruk kalk med D3-vitamin hvis det ikke er UVB. Egglegende hunner trenger ekstra kalk. Unger får små sirisser og store bananfluer (*Drosophila hydei*) hver dag og senere annenhver dag. Fôr om kvelden, når lyset slås av, og bare når det er varmt nok til at maten kan fordøyes. Frukt eller fruktgrøt er ikke beskrevet som en del av kosten.

Les mer: Fôrdyr: hold og avl Les mer: Kalk, vitaminer og tilskudd

ATFERD OG HÅNDTERING

Strophurus ciliaris er nysgjerrig og dristig ved fôring og kommer ofte fram for å møte insektene, men den blir lett stresset av håndtering og er ikke et dyr som skal tas opp hver dag. Ved fare kan den sprøyte den illeluktende væsken sin, og den kan kaste halen. Halen vokser ut igjen, men ofte i en annen form. Vask hendene etterpå, og unngå å få væsken i øynene.

En trio kan gå sammen gjennom sommeren uten tegn til aggresjon, og kjønnene skilles i vinterhvilen. Hold aldri to hanner sammen, og hold øye med bitt og stress. Tamhet og håndtering er sparsomt beskrevet, så gå forsiktig fram.

Avl

KJØNNSMODNING OG KJØNNSBESTEMMELSE

Hannene av *Strophurus ciliaris* kjennes på de to hemipenisbulene ved halerota, som typisk blir synlige ved 6-12 måneders alder. Hunnene er større enn hannene. Kjønnsmodningen inntrer som regel ved 12-18 måneder, men noen dyr bruker opptil 24 måneder. Avl for tidlig tapper hunnen for kalk, så vent til hun er fullt utvokst og i fin kondisjon.

PARRING

Strophurus ciliaris yngler normalt i en bestemt sesong, men kan formere seg hele året i fangenskap. Det gir best resultat å skille hann og hunn sent på høsten, når dagene og temperaturen faller. Det gis en kjølig periode på åtte-ti uker med dagtemperaturer på omkring 24-29 °C og nattetemperaturer ned til omkring 18 °C, kortere dager, spraying én gang i uken og bare litt fôr. Når temperatur, lys og fôr stiger igjen, kommer yngletiden i gang, og dyrene settes sammen.

Par kan også gå sammen hele året uten problemer.

EGGLEGGING OG KULL

Hunnen av *Strophurus ciliaris* legger normalt to egg om gangen, enkelte ganger bare ett. I sesongen kommer det et nytt kull hver tredje til femte uke. En sesong gir typisk 6-8 kull, og det er registrert opptil 10 kull på ett år. Det er hardt for hunnen, så skjær ned på fôret etter omkring tre kull for å dempe eggproduksjonen, og gi rikelig med kalk.

Hunnen skifter hud en til sju dager før eggleggingen og har da en tydelig tykk buk. Sett en eggleggingskasse på bunnen, for eksempel en omvendt terrakottaskål eller en plastboks med et hull i lokket, med 5 cm fuktig sand, en blanding av sand og torv eller fuktig sphagnum. Hunnen går inn om natten og legger eggene helt nede i bunnen. Hold resten av terrariet tørt, så hun ikke legger egg andre steder.

INKUBASJON

Eggene av *Strophurus ciliaris* tas forsiktig ut og legges i en liten boks med perlitt blandet 1:1 med vann og inkuberes ved 27-29 °C. Ved den temperaturen klekkes de etter 55-60 dager. Substratet skal være jevnt fuktig uten å være vått.

Temperaturavhengig kjønnsbestemmelse er ikke undersøkt hos arten. Ikke vend eggene, og marker oversiden med blyant.

Les mer: Inkubasjon av egg

OPPDRETT AV UNGER

Ungene av *Strophurus ciliaris* er svært små, men det finnes ingen pålitelige tall for vekt og lengde ved klekking. De oppdras enkeltvis i små begre (ca. 1 liter) med nett i lokket og holdes som de voksne. De spiser små sirisser, store bananfluer og bønnebiller og fôres først hver dag, senere annenhver dag. Fôres ungene svært kraftig, kan en hunn legge egg allerede det første året, men det frarådes. Vekstkurver er ikke beskrevet.

Helse og vanlige feil

Sykdommer hos *Strophurus ciliaris* er bare sparsomt beskrevet, så det som står nedenfor bygger på generelle erfaringer med små insektetende gekkoer:

- For lite kalk og D3-vitamin, især hos unge og hos avlshunner med mange kull. Det gir bløte bein og skjelvinger. Pudre insektene og gi UVB.
- Overavl. En hunn som legger kull etter kull uten hvile, blir tynn og svekket. Skjær ned på fôret og ta en pause.
- For fuktig terrarium med mugg og hudproblemer. Hold bunnen tørr, og spray bare om kvelden.
- Hudrester på tær og hale, som kan snøre av og gi tap av tær. Gi litt ekstra fukt ved hudskifte.
- Tapt hale ved håndtering eller slåssing. Halen vokser ut igjen, men ser annerledes ut.

Et sunt dyr har klare øyne, en fyldig hale og et godt grep. Kontakt veterinær med erfaring på krypdyr hvis gekkoen går ned i vekt, ikke spiser i flere uker, har en tynn hale eller virker slapp.

Spør alltid dine kloke bekjente

Veiledningen er et godt sted å begynne, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskjellige, og mye av det viktigste lærer man av dem som har holdt arten i årevis. Snakk med en oppdretter, en erfaren holder eller en veterinær med kunnskap om krypdyr og amfibier før du skaffer deg dyret - og igjen hvis noe virker galt.